

Devlet memurları aylıklarının tevhit ve teadülüne dair olan 3656 sayılı kanunun bazı maddelerinin değiştirilmesi ve bu kanuna bazı maddeler eklenmesi hakkındaki 4598 sayılı kanunun geçici birinci maddesinin yorumlanmasına dair Sayıştay Başkanlığı tezkeresi ve Bütçe Komisyonları raporu (3/315)

T. C.

Sayıştay

Sayı: 245943/279

12 . II . 1946

Büyük Millet Meclisi Başkanlığı Yüce Katma

3656 sayılı teadül kanununa ek olarak 24 . VI . 1944 tarihinde yürürlüğe girmiş bulunan 4598 sayılı kanunun (bu kanunun neşri tarihinde memur bulunan yüksek mektep mezunları için bir defaya mahsus olmak üzere terfi müddetinin iki sene olduğunu) gösteren geçici birinci maddesinin ilk fıkrası hükmüdür; bu kanunun neşri tarihinde müstahdem olup ta bulunduğu derecede 3 senelik terfi süresini doldurmuş ve daha ziyade hizmeti sepketmiş olması hasebiyle bu kanuna göre 31 . V . 1944 tarihine muzaf olarak terfi ettirilmiş bulunan yüksek mektep mezunu memurların yükseltildikleri yeni derecelerinde sonradan yapılacak terfilerinde tatbik edilebilip edilemeyeceğinin tâyininde tereddüde düşülmüştür, bu konu üzerinde Maliye Bakanlığı ile yapılan yazışma sonunda; Genel Kurulca bu hususta bir; madde metninden çıkarılan mânaya ve sözü edilen maddede bahis konusu edilen terfi süresinin; ilk terfi ait olduğuna dair bir kayıt bulunmamakta; ancak kanunun neşrinde memur bulunan yüksek mektep mezunlarının terfi sürelerinin bir defa için iki sene olduğu gösterilerekte olmasına dayanılarak, 4598 sayılı kanunun yürürlüğünden sonra 31 . V . 1944 tarihine muzaf olarak yapılan terfilere; o tarihte iki seneyi ikmal etmiş neticesi değil de haklarında bu kanunun esasördünü maddesi hükmü uygulanmak suretiyle yapılmış bulunan yüksek tahsilli memurların müteakip terfilerinde geçici birinci maddede gösterilen iki senelik sürenin uygulanması gerektiği; diğeri; maddenin geçici olmasından ve bununla istihdaf olmasın gayesinin tesbiti için sözü edilen kanunun Büyük Millet Meclisinde yapılan müzakeresini muhtevi tutanağta bu hususta mevcut açık ve şümlü izahattan mâflıkem olarak bu madde hükmünün 4598 sayılı kanuna göre yapılacak ilk terfide ve bir defaya mahsus olmak üzere uygulanması zaruri bulunduğu cihetle bu maddede gösterilen iki senelik sürenin 4598 sayılı kanunun yürürlüğe girdiği tarihte üç senelik terfi süresini doldurmuş ve hattâ aynı derecede daha ziyade hizmeti geçmiş olması dolayısıyla bu kanuna göre 31 . V . 1944 tarihine muzaf olarak terfi ettirilmiş bulunan yüksek tahsilli memurların müteakip terfilerinde uygulanmasının münahtin olmayacağı şeklinde iki türlü kanaat izhar edilmiş ve bu suretle içtihadla zâhâmmül yeni bir konu husule gelmiş bulunmaktadır.

Uygulamada bir güne duraksama ve uyuşmazlığa yer kalmamak üzere bahis konusu geçici maddenin fiade ettiği mîhanın yorum yolu ile bir karara bağlanmasına müsaade buyurulmasını en gür saygılarımla arz ve rica ederim.

Sayıştay Başkanı

S. Oran

Bütçe Komisyonu raporu

T. B. M. M.

Bütçe Komisyonu

Esas No. 3/315

Karar No. 97

21 . V . 1946

Yüksek Başkanlığa

4598 sayılı kanunun geçici birinci maddesinin yorumlanması hakkındaki Sayıştay Başkanlığının 12 Şubat 1946 tarih ve 245943/279 sayılı tezkeresi komisyonumuza verilmekle Sayıştay Başkanı ile Maliye Bakanlığı adına Bütçe ve malî Kontrol Genel Müdürü hazır oldukları halde okundu ve incelendi.

Konu şudur:

Devlet memurları aylıklarının tevhit ve teadülüne dair olan 3656 sayılı kanuna ek 21 Haziran 1944 tarihli ve 4598 sayılı kanunun geçici birinci maddesi «bu kanunun neşri tarihinde memur bulunan yüksek mektep mezunları için bir defaya mahsus olmak üzere terfi müddeti iki senedir» hükmünü ihtiva etmektedir. Bu hükmün anlayışında Sayıştay Genel Kurulunda iki görüş hasıl olmuştur: Görüşlerden biri, Kamutay görüşmelerinden mülhem olarak iki yıl terfi süresinin ilk terfi sırasında nazara alınmak lâzım geleceği, diğeri, metinde aksine sarahat olmadığına göre ilgili memurun o tarihte bulunduğu memuriyette iki yıldan fazla hizmet etmiş olması durumuna göre gelecek terfi sırasında da tatbikının kabil olacağı merkezindedir. Bu sebeple Sayıştay Başkanlığı tezkeresinde, «uygulamada bir güne duraksama ve uyumsuzluğa yer kalmamak üzere» maddenin bu hususta ifade ettiği mânanın yorum yoluyla bir karara bağlanması istenmektedir.

Her ne kadar madde metninde sarahat yoksa da komisyonumuz, iki yıllık terfi süresinin memurun, kanunun meriyeti tarihinde bulunduğu dereceye münhasır olduğu fikrindedir. Çünkü yukarıya dercolunan hüküm Bütçe Komisyonu tarafından teklif olunan metnin aynıdır. Bütçe Komisyonu gerekçesinde sözü edilen iki yıllık terfi süresinin ilgili memurların «ilk terfilerine ve bir defaya mahsus» olduğunu açıkça ifade etmektedir. Her ne kadar komisyon mazbataları kanuna müteallik irade beyanlarının asıl belirme yeri olan Yüksek Kamutayın tasvibine ikti-

ran etmemeleri itibariyle kanunlara verilecek mâna için kesin bir delil teşkil etmezlerse de bu madde dolayısıyla cereyan eden görüşme, Kamutayın aynı maksatla maddeyi kabul etmiş olduğunu göstermektedir. Gerçekten Kamutay müzakeresi sırasında maddeye «bunların o tarihte buldukları derecede iki seneden fazla müddetleri bir seneyi geçmemek üzere müktesep hak olarak terfi edecekleri derecedeki kıdemlerine zam olunur» şeklinde bir teklif yapılmış ve sahibi tarafından teklifin yüksek mektep mezunlarından o gün buldukları derecede iki yıldan fazla hizmet etmiş olanlara gelecek terfi müddetleri için en çok bir yıl kıdem zammını hedef tuttuğu ifade edilmiş ve Bütçe Komisyonu sözcüsü tarafından da aynı mânaya alınmıştır. Fakat teklif Kamutay tarafından nazarı dikkate alınmak suretiyle reddolunmuştur. Gerçi reddolunan teklif artan müddetin gelecek terfi süresinden kıdem zammı suretiyle indirilmesini hedef tutmakta ise de bundan, iki yıllık terfi süresinin hangi derecede kullanılmak lâzım geleceği hususunda Kamutayca izhar edilmiş bir kanaati tazammun etmiyeceği ve binaenaleyh, kanunun umumi ifadesinin memurun durumuna en uygun olan anlayışı ihtiyara müsait olduğu gibi bir netice çıkarılamaz. Zira aksi halde, geçici maddeye her memurun hususi durumuna göre tatbik zamanının değişebileceği gibi metne sığmayan bir mâna verilmiş olacağı gibi fazla müddeti hesaba katma esası kabul edildiği takdirde bunun tam ve en doğru yolu fazla müddetin gelecek terfia mahsubunu temin edecek kıdem zammı iken bunu reddetmek suretiyle Kamutayın izhar ettiği kanaat hilâfına olarak, aynı neticeyi başka yollarla kısmî olarak metne izafe etmek olur. Bu sebeplerle Komisyonumuz geçici birinci maddedeki iki yıllık terfi müddetinin memurun o tarihte bulunduğu dereceye mahsus olduğu, binaenaleyh metne başka türlü mâna verilemeyeceği neticesine var-

mıştır. Bununla beraber sözü edilen iki yıllık terfi müddetini daha evvel doldurmuş, fakat o tarihte mer'i hükmün müsaadesizliği yüzünden terfi edememiş ehliyetli memurların bu yüzden mahrum kaldıkları müddeti mütaakıp terfilerde nazara almanın, ehliyetli memurlar arasında az da olsa tatbikatta doğan farklı durumları giderme bakımından yerinde olacağı ve günün konusu olan memur terfihine de yardım edeceği düşüncesiyle bağlı tasarımı Kamutayın Yüksek tasvibine sunmayı uygun bulmuştur.

Hazırlanan metin, durumlarındaki benzerlik dolayısıyla hâkimlere ve 4621 sayılı kanuna tâbi memurlara da teşmil edilmiştir. Tasarı Kamutayın onamına arz edilmek üzere Yüksek

Başkanlığa takdim olunur.

Başkan	Başkan V.	Sözcü
Tokad	Edirne	Rize
<i>H. N. Keşmir</i>	<i>M. N. Gündüzalp</i>	<i>T. B. Balta</i>
Kâtip		
İstanbul	Çanakkale	Giresun
<i>F. Öymen</i>	<i>S. T. Arsal</i>	<i>M. Akkaya</i>
Giresun	İsparta	İstanbul
<i>A. Sayar</i>	<i>M. Karaağaç</i>	<i>İ. H. Ülkmen</i>
İzmir	Kayseri	Kütahya
<i>M. Birsal</i>	<i>F. Baysal</i>	<i>H. Pekcan</i>
Manisa	Samsun	Urfa
<i>F. Kurdoğlu</i>	<i>M. A. Yörüker</i>	<i>E. Tekeli</i>
Zonguldak		
<i>E. Erişirgöl</i>		

BÜTÇE KOMİSYONUNUN TEKLİFİ

4598 sayılı kanuna ek kanun tasarısı

MADDE 1. — 4598 sayılı kanunun üçüncü ve dördüncü maddeleriyle geçici birinci maddesi uyarınca bir üst dereceye yükselmeleri yapılan ve kanunun neşri tarihinde memur bulunan yüksek okul mezunlarının, aynı tarihte buldukları derecelerde iki yıldan fazla geçirmiş oldukları hizmet sürelerinin en çok bir yılı bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihte buldukları derecelerdeki yükselme sürelerinden indirilir.

Bu hüküm yüksek tahsil gören her sınıf ve derecedeki yargıçlar ve savcılarla 3173 sayılı

kanuna tâbi olanlar hakkında da uygulanır ve bunların ilk yükselmelerinde bu indirmeden faydalanmadıkları kısım gelecek yükselme sürelerinden indirilir.

3656 sayılı kanuna tâbi olanlar hakkında da uygulanabilir.

MADDE 2. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.